

Wstęp do teorii mediów

Wykład I

Krzysztof Gajewski
Instytut Komunikacji Specjalistycznej i Interkulturowej Uniwersytet Warszawski

Warszawa, 24 lutego 2022

Spis treści

1	Teoria	2
2	Metodologia	2
2.1	Clifford Geertz: opis gęsty	2
2.2	Clifford Geertz: interpretacja	2
2.3	Nauka o komunikowaniu a nauka o mediach	2
3	Medium	3
3.1	Co to jest medium?	3
3.2	Co jest medium?	3
3.3	Technika w uniwersum kultury	3
3.4	Dwa poziomy medium	4
4	Remediacja	4
4.1	Medium i remediacja	4
4.2	Kwestie terminologiczne	4
5	Literatura	4

1 Teoria

Teoria — ogląd — Platon

- gr. theorein — oglądać, kontemplować
- Platon, Fajdros (370 r.pne) — metafora rydwanu
- Teoria czy hipoteza?

2 Metodologia

2.1 Clifford Geertz: opis gęsty

Gilbert Ryle: różnica między tikiem a puszczeniem oka niewidoczna na fotografii i dla radykalnego behawioryzmu

- opis rozrzedzony: ”gwałtowne zaciskanie powieki prawego oka”
- opis gęsty: ”ćwiczenie parodii kolegi, który udaje, że puszcza oko w celu skłonienia nieświadomych tego osób z zewnątrz do myślenia, że w grupie panuje konspiratorskie porozumienie”

2.2 Clifford Geertz: interpretacja

przedmiot etnografii wg Clifforda Geertza:

- ”ustratyfikowana hierarchia znaczących struktur, w odniesieniu do których tiki, mrugnięcia, fałszywe mrugnięcia, parodie, ćwiczenie parodii są wytwarzane, postrzegane i interpretowane, i bez których istnieć by nie mogły”¹

2.3 Nauka o komunikowaniu a nauka o mediach

Andrzej Gwóźdź

1. nauka o komunikowaniu a nauka o mediach
2. procesy komunikowania traktowane w kategoriach **praktyk znaczących**
3. ze względu na syntaktyczne i semantyczne aspekty komunikowania
4. nie tylko jako określone technologie komunikowania, ale i postrzegania

¹Clifford Geertz, Opis gęsty: w poszukiwaniu interpretatywnej teorii kultury

3 Medium

3.1 Co to jest medium?

Definicje słownikowe

1. nośnik jakiegoś przekazu lub wyrażanej treści, środek komunikacji pomiędzy ludźmi
2. książk. środowisko, w którym zachodzi określone zjawisko
3. ezot. osoba podatna na hipnozę, zdolna do jasnowidzenia i telepatii
4. jęz. strona zwrotna czasowników
5. szt. tworzywo, z którego artysta tworzy dzieło sztuki
6. techn. nośnik energii lub transmisji
7. inform. nośnik danych
8. muz. zakres średnich tonów, średni rejestr danego głosu
9. chem. rozpuszczalnik

3.2 Co jest medium?

Dieter Mersch: Media to np.

1. klasyczne środki komunikacji: ciało, głos, pismo
2. technologie: druk książek, drzeworyt, fotografia, płyta winylowa
3. środki komunikacji masowej: radio, film, telewizja
4. instrumenty: narzędzia, próbki, preparaty, aparaty

3.3 Technika w uniwersum kultury

Andrzej Gwóźdź

1. całość aparatury technicznej służącej przekazywaniu w czasoprzestrzeni produktów
2. produktów własnych lub przejętych z innych mediów
3. ze wszelkimi konsekwencjami natury zmysłowo-fizycznej
4. i społeczno-kulturowej

3.4 Dwa poziomy medium

Lisa Gitelman: medium działa na dwóch poziomach

1. „na pierwszym — medium jest technologią umożliwiającą komunikację”
2. „na drugim — zestawem połączonych „protokołów”, czyli społecznych i kulturowych praktyk, którymi obrosła ta technologia. Systemy przekazu są po prostu i tylko technologiami; media to także systemy kulturowe”

4 Remediacja

4.1 Medium i remediacja

Jay David Bolter, Richard Grusin

- „medium to coś, co remediuje. To coś, co przyswaja techniki, formy i społeczne znaczenie innych mediów i stara się je z nimi rywalizować lub przekształcić je w imię realności.”
- „Medium w naszej kulturze nie może nigdy działać w izolacji, ponieważ musi wejść w relację poszanowania oraz rywalizacji z innymi mediami”

Przykłady

- The wire — Kathryn Bigelow, Strange days (1995)
- Strona internetowa z lat 1990.
- Symulator lotniczy, 1998

4.2 Kwestie terminologiczne

- środek przekazu, środek komunikacji, przekaźnik
- nośnik (carrier)
- nowe medium i jego krytyka (Platon)

5 Literatura

1. Jay David Bolter, Richard Grusin, Remediation: Understanding New Media, Cambridge 2000
2. Clifford Geertz, Opis gęsty: w poszukiwaniu interpretatywnej teorii kultury

3. Andrzej Gwóźdź, *Obrazy i rzeczy. Film między mediami*, Kraków 2003.
4. Andrzej Gwóźdź, *Kino i przekąźniki elektroniczne w perspektywie teorii mediów*